

Summary. The research of the interpretation of the financial condition of the enterprise is carried out. In particular, the main common and distinctive features regarding the definition of the essence of the category of "financial state of the enterprise" of many economists, both domestic and foreign, as in modern economic science, is not a well-established idea regarding the interpretation of this concept. It was also clarified that the overwhelming majority of scholars are considering financial status from the positions presented in the methodology of the integrated assessment of the investment attractiveness of enterprises and organizations. This definition does not quite accurately reflect the meaning of the concept of "financial condition", since it can't be the result of the interaction of certain financial relations, on which depends the financial capacity of the enterprise to ensure its current activity, the further development, repayment of only short-term or long-term obligations, and Secondly, the basis of this concept should be not complexity, but a real opportunity to ensure both its development and the repayment of certain obligations. A more substantiated definition in comparison with the given is the interpretation of those authors emphasizing the reflection in the concept of "financial state", a qualitative aspect of production and financial activity, albeit with some differences. Analyzing the interpretation of the concept of "financial condition of the enterprise" in scientific economic research and the definition of the main provisions of this concept, the conceptual foundations of the financial state were determined separately, and this justified author's definition.

Key words: financial condition of the enterprise, economic state of the enterprise, estimation of the financial condition of the enterprise.

УДК 338

Корбутяк А. Г.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічних, корпоративних фінансів
та фінансового посередництва*

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Сокровольська Н. Я.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічних, корпоративних фінансів
та фінансового посередництва*

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Korbutiak A. H.

*Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer at Department of Public,
Corporate Finance and Financial Intermediation,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

Sokrovska N. Ya.

*Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer at Department of Public,
Corporate Finance and Financial Intermediation,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ РІВНЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

FEATURES OF PLANNING THE LEVEL OF PROFITABILITY OF DOMESTIC ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS

Анотація. У статті висвітлено економічний зміст категорій «прибутковість» та «рентабельність»; продемонстровані сучасні тенденції обсягів рівня рентабельності та збиткових підприємств в Україні. Основною ідеєю статті є пошук сучасних методів планування рівня рентабельності вітчизняних підприємств. Тема ефективного управління прибутковістю підприємства є важливим складником успішної діяльності і набуває актуальності за сучасного економічного розвитку України. Якісний механізм управління прибутком забезпечує високий рівень рентабельності та розвитку підприємства.

Ключові слова: прибутковість, рентабельність, рівень, фактори, методи планування.

Постановка проблеми. Одним із ключових показників діяльності вітчизняного підприємства є його прибуток. Однак для того, щоб краще розуміти, як функціонує підприємство, необхідно не просто оцінювати абсолютну суму прибутку, а розраховувати показники його рентабельності, оскільки деяка сума прибутку може бути одно-

часно великою для малого підприємства і малою для великого, тобто вона не показує взаємозв'язок прибутку з іншими показниками його діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення теоретичних та методичних засад оцінки рівня рентабельності вітчизняних підприємств

та його планування здійснили такі вчені-економісти, як О.І. Барановський, І.О. Бланк, Л.Д. Бурак, Л.Д. Білик, К.В. Ізмайлова, О.Д. Василик, Т.М. Ковальчук, Л.А. Ляхтіонова, А.М. Поддєрьогін, О.О. Терешенко, Ю.С. Цал-Цалко, С.І. Шкарабан, М.І. Яцків, М.Я. Дем'яненко та ін. Питання оцінки рівня рентабельності підприємств розглядалися в працях зарубіжних науковців і практиків: О.М. Волкової, А.І. Гінзбурга, А.І. Ковальова, В.Д. Новодворського, В.М. Родіонової, Н.О. Русак, В.А. Русак, Р.С. Сайфуліна, Г.В. Савицької, А.Д. Шеремета та ін.

Мета статті полягає в аналізі сучасних тенденцій рівня рентабельності підприємств України, в аналізі впливу факторів на рівень прибутковості, у визначенні основних методів планування рівня рентабельності підприємств у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прибуток підприємства – це головна ціль підприємницької діяльності. Отримання високого рівня прибутку є цілком очевидним мотивом підприємницької діяльності не тільки для власників підприємства, але також і для решти його персоналу. Прибутки (доходи) як фінансові результати відображаються у Звіті про фінансові результати підприємства.

Особливістю прибутку в умовах ринку є не накопичення його в грошовій формі, а витрати на інвестиції та інновації. Повертаючись через них, він забезпечує економічне зростання підприємства та підвищення його конкурентоспроможності. Прибуток тісно пов'язаний з обсягом випущеної продукції, адже чим більше виробляється продукції, тим більше її продається, що тим самим може збільшити частину прибутку.

Для ефективного управління прибутком треба сформувати дієву систему управління прибутком підприємства, яка розглядається як сутність взаємопов'язаних елементів, кожний з яких виконує певну роботу, спільна дія яких за певних умов забезпечує досягнення механізму отримання прибутку заданої величини [2, с. 21].

Рентабельність являє собою прибутковість підприємства, тобто показник який відображає економічну ефективність виробництва підприємства, а також кінцеві результати господарської діяльності.

Отже, прибуток і рентабельність є основними якісними показниками, що відображають економічну ефективність підприємства, його фінансовий стан, успіхи та можливості у виконанні розробленої програми економічного та соціального розвитку.

Рентабельність і прибуток тісно пов'язані між собою. Зростання рентабельності об'єктивно свідчить про збільшення одержуваного прибутку. Іншими словами, за зростання прибутку створюються умови для збільшення рентабельності та матеріальних коштів. Вона вимірюється за допомогою цілої системи відносних показників, що характеризують ефективність роботи підприємства загалом, прибутковість різних напрямів діяльності, вигідність виробництва окремих видів продукції [7, с. 89].

Важливу роль в ефективній діяльності підприємства відіграють показники рентабельності. Їх використовують для оцінки результатів діяльності підприємства, його структурних підрозділів, у ціноутворенні, інвестиційній політиці, для порівняльного аналізу конкурентних підприємств, що виробляють таку саму продукцію, для вибору варіантів формування асортименту і структури продукції [6, с. 13].

Рентабельність, будучи кінцевим результатом діяльності підприємства, створює умови для його розширення, розвитку, самофінансування і підвищення конкурентоспроможності. З погляду змістового наповнення рента-

бельність пов'язується насамперед з результативністю роботи або діяльності, а також з економічністю, тобто мінімальним обсягом витрат для виконання певної роботи або дії. Саме тому визначення рівня рентабельності є однією з найголовніших серед сукупності проблем, які стоять перед підприємством, що безпосередньо пов'язана з досягненням певної кінцевої мети його діяльності. Рентабельність є однією з базових категорій економіки. Безпосередньо термін «рентабельність» не визиває різних тлумачень, оскільки під ним розуміється відношення, в чисельнику якого завжди фігурує прибуток. У найширшому, найзагальнішому понятті рентабельність означає прибутковість або доходність виробництва і реалізації всієї продукції (робіт, послуг) чи окремих її видів; доходність підприємств, організацій, установ загалом як суб'єктів господарської діяльності; прибутковість різних галузей економіки.

Як об'єктивна економічна категорія рентабельність характеризує прибутковість, фінансовий результат діяльності підприємства і має кілька визначень, але в будь-якому разі означає відсоткове відношення суми отриманого прибутку за одним із показників: обсягу продажів, виробничої собівартості реалізованої продукції, середньої вартості основних і оборотних активів, фонду оплати праці тощо. Значущість рівня рентабельності в умовах ринкових відносин визначається інтересом до нього не тільки менеджерів підприємства, але й держави, контрагентів, кредиторів [3, с. 10].

Про необхідність дослідження економічної категорії «рентабельність» свідчить і незадовільний рівень прибутковості вітчизняних підприємств за останні 6 років. У табл. 1 наведено інформацію щодо рівня рентабельності (та збитковості) операційної діяльності великих та середніх підприємств України протягом 2012–2017 років.

Таблиця 1
Рівень рентабельності (збитковості) операційної діяльності великих та середніх підприємств України у 2012–2017 роках

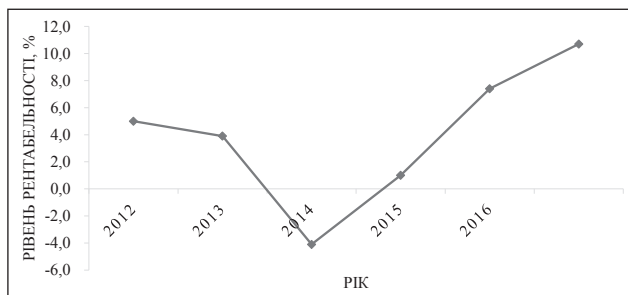
Рік	2012	2013	2014	2015	2016	2017, січень-червень
Рівень рентабельності (збитковості), %	5,0	3,9	-4,1	1,0	7,4	10,7

Джерело: [12]

З табл. 1 помітно, що протягом досліджуваного періоду у всіх роках, окрім 2014 року, рівень рентабельності був додатним, тобто в середньому підприємства були прибутковими, а у 2014 році рівень рентабельності був від'ємним, що свідчить про те, що в середньому вітчизняні підприємства були збитковими. Це зумовлено, головним чином, ситуацією в Україні наприкінці 2014 року (воєнні дії на Сході України та загальна фінансово-економічна криза, криза господарських стосунків тощо).

Для уяочення динаміку рівня рентабельності великих і середніх підприємств України наведено рис. 1.

Отже, аналізуючи рис. 1, варто відзначити те, що рівень рентабельності протягом 2012–2014 років спадав від значення 5,0% до -4,1% відповідно. Протягом 2015–2017 років ситуація покращилась і спостерігається постійне зростання рівня рентабельності операційної діяльності великих та середніх підприємств України, що вказує на покращення їх становища в останні роки, хоча це зростання є відносно низьким, нижчим, аніж бажане.

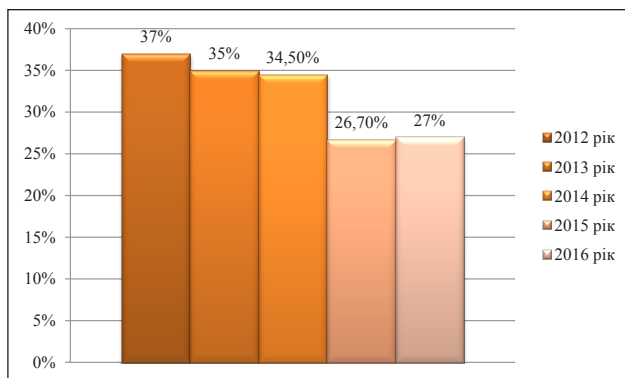

Рис. 1. Динаміка рівня рентабельності (збитковості) операційної діяльності великих та середніх підприємств України у 2012–2017 роках [12]

Таким чином, до основних завдань управління прибутком, які слід взяти вітчизняним підприємствам «на озброєння», можна віднести:

- забезпечення максимізації розміру формованого прибутку, що відповідає ресурсному потенціалу підприємства;
- забезпечення виплати необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства;
- забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку; забезпечення постійного росту ринкової вартості підприємства.

Ефективне управління прибутком сприяє розвитку підприємства, створює нові можливості та дає змогу уникнути банкрутства. За даними Державної служби статистики, кількість збанкрутілих підприємств зменшується. Графічно зміну частки збиткових підприємств України за період 2012–2016 рр. наведено на рис. 2.

Рис. 2. Динаміка частки збиткових підприємств України за період 2012–2016 рр. [12]

Динаміка частки збиткових підприємств України свідчить про дуже високу кількість підприємств України (на рівні 25–40%), які є збитковими.

Реально формування прибутку на підприємстві відбувається в міру реалізації продукції. Згідно із законодавчими актами України момент реалізації визначається за датою відвантаження продукції (товарів), а для робіт (послуг) – за датою фактичного виконання (надання) таких або за датою зарахування коштів покупця на банківський рахунок постачальника.

Головна частина прибутку формується як різниця між виручкою від реалізації продукції і витратами на виробництво цієї продукції (та на її продаж). На формування величини прибутку впливає сукупність багатьох факторів, які можна розподілити на зовнішні та внутрішні [10, с. 100].

Зовнішні фактори – це фактори, які не залежать від підприємницької діяльності. Внутрішні фактори – фактори, які є безпосереднім об'єктом впливу з боку управ-

лінської системи підприємства та джерелом збільшення прибутку. До них варто віднести виробничі, поза виробничі, екстенсивні, інтенсивні фактори [5, с.58].

Отже, слід пам'ятати, що основною метою діяльності підприємств усіх форм власності незалежно від галузевої належності, виду діяльності та інших чинників є отримання доходів у розмірі, достатньому для покриття витрат і подальшого розвитку виробництва.

У сучасних умовах зростає роль формування заходів щодо підвищення прибутковості діяльності підприємства. Зосередження уваги на цій проблемі дасть змогу вчасно виявляти перспективні шляхи розвитку підприємств. Під час створення підприємства його власників хвилює насамперед його прибутковість, що означає покриття витратом витрат організації. Чим більший прибуток, тим ефективніше відбувається розвиток і з'являються можливості для розширення виробничої діяльності підприємства. Безпосередньо термін «рентабельність» не викликає різних тлумачень, оскільки під ним розуміється відношення, в чисельнику якого завжди фігурує прибуток.

Можна виокремити такі чинники, які ведуть до зміни величини обсягу прибутку, як:

- зростання обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства;
- зростання цін;
- зниження собівартості;
- оновлення асортименту й номенклатури продукції, що випускається [10, с. 11].

Отже, рентабельність – це відносний показник діяльності підприємств, який показує рівень їх прибутковості, частку прибутку у відповідних витратах. Виявлено, що рівень рентабельності операційної діяльності великих та середніх вітчизняних підприємств протягом 2012–2014 років спадав і досяг збитковості до –4,1%, а з 2015 року по 2017 рік рівень рентабельності був додатнім і зростав від 1,0% до 10,7% відповідно, що вказує на покращення стану підприємств, а отже, й економіки країни загалом, оскільки великі та середні підприємства займають більшу частину внутрішнього ринку.

В умовах розвитку ринкових відносин ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства залежить від фінансового планування, при цьому безпосередня увага приділяється прогнозуванню фінансових результатів підприємства. Досвід розвинених країн свідчить про те, що прогнозування прибутку як абсолютного кінцевого показника діяльності підприємства дає можливість уникати значних прорахунків та пов'язаних із ними втрат. З метою нейтралізації ризику неприбутковості та покращення фінансової діяльності прибуток підприємства потребує постійного аналізу та прогнозування. Тому досить важливим є питання щодо визначення і застосування прогнозної моделі на рівні підприємства [1, с. 125].

Під час планування прибутку слід врахувати, що цей показник є головною метою всієї діяльності організації і мірою її ефективності, що забезпечує основу розвитку організації в перспективі.

Як вихідна інформація у плануванні прибутку використовуються соціально-економічні показники міста та району, матеріали аналізу прибутку і рентабельності за попередні роки, плани товарообігу, доходів і витрат на планований рік [9, с. 13].

У процесі планування прибутку використовуються різні методи, за допомогою яких можна визначити оптимальний варіант прогнозу прибутку на майбутній період з урахуванням умов діяльності, перспектив подальшого розвитку.

До основних методів планування прибутку в сучасних умовах належать метод екстраполяції, метод прямого рахунку, економіко-статистичні методи, метод цільового формування прибутку, нормативний метод, розрахунково-аналітичний метод, економіко-математичні методи, метод оптимізації планових рішень, метод «СVP», метод прогнозування грошового потоку, метод факторного моделювання та ін.

Метод екстраполяції є найбільш простим методом планування (поширення висновків, отриманих зі спостережень за однією частиною явища, на іншу його частину). Він заснований на результаті горизонтального (трендового) аналізу динаміки прибутку за низку років і виявленні тенденції її розвитку. Недолік цього методу полягає в тому, що він не враховує зміни факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що впливають на прибуток у планованому періоді. Цей метод може бути використаний лише на відносно короткий прогнозний період.

Метод прямого рахунку є відносно простим і досить надійним методом планування прибутку, але може бути використаний тільки в тому разі, якщо попередньо вже обґрунтовані плани товарообігу, доходів і витрат організації. Під час використання цього методу планова сума прибутку від реалізації визначається як різниця між доходами від реалізації товарів за вирахуванням відрахувань та витратами від реалізації товарів. Недолік цього методу в тому, що він заснований на одноваріантному розрахунку планованих показників.

Нормативний метод є одним із простих методів планування. Як норматив може бути застосована норма прибутку на вкладений капітал. Вкладений капітал визначається як прогнозована сума основних і оборотних коштів [11, с. 75].

Метод «СVP», або метод планування прибутку з використанням системи «взаємозв'язок витрат, товарообігу і прибутку», дає змогу визначити види прибутку за наявності тієї ж інформації, яка використовується під час застосування методу прямого рахунку. Під час використання цього методу спочатку визначається точка беззбитковості в плановому періоді, а потім сума маржинального доходу (сума прибутку і постійних витрат). Цей метод планування може бути використаний для оперативного коректування плану прибутку в разі зміни умов господарської діяльності і планових показників обсягу.

Метод цільового формування прибутку на плановий період дає змогу забезпечити найбільший взаємозв'язок планових показників зі стратегією діяльності торгових організацій. Суть цього методу полягає у визначенні потреби у власних фінансових ресурсах, які формуються за рахунок чистого прибутку. Визначення прибутку на плановий період цим методом слугує базою для планування інших показників діяльності організації: доходу від реалізації та товарообігу.

Метод прогнозування грошового потоку широко використовується в країнах з розвинутою ринковою економікою. Цей метод базується на плануванні потоку готівки, тобто надходження грошових коштів в організацію за періодами. Прибуток визначається як сума приросту грошового потоку за цей період [8, с. 123].

Метод факторного моделювання дає змогу здійснити багатоваріантні розрахунки прибутку на плановий період шляхом послідовного застосування заданих значень окремих факторів. З урахуванням ступеня впливу окремих факторів будується багатофакторна регресійна модель.

Висновки. Отже, рентабельність – це відносний показник діяльності підприємств, який показує рівень їх прибутковості, частку прибутку у відповідних витратах. Виявлено, що рівень рентабельності операційної діяльності великих та середніх вітчизняних підприємств протягом 2012–2014 років спадав і досяг збитковості до –4,1%, а з 2015 року по 2017 рік рівень рентабельності був додатним і зростав від 1,0% до 10,7% відповідно, що вказує на покращення стану підприємств, а отже, й економіки країни загалом, оскільки великі та середні підприємства займають більшу частину внутрішнього ринку.

Для того щоб рівень прибутковості покращувався, на підприємстві повинні проводитися заходи тільки в такому порядку:

- організаційні (удосконалення виробничої та організаційної структури управління, диверсифікація виробництва, реструктуризація виробництва);
- технічні (оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів, що виробляються);
- економічні важелі та стимули (удосконалення тарифної системи, форми і системи оплати праці, прискорення обігу оборотних коштів) [9, с. 123].

Отже, під час прогнозування прибутковості підприємства у майбутньому періоді можна використовувати вищезазначені методи, обираючи найоптимальніший варіант. Здійснення надійного та адекватного прогнозу є ефективним інструментом у плануванні діяльності підприємства, завдяки чому можна своєчасно реагувати на зміни та запобігти небажаним результатам.

Слід зазначити, що методи екстраполяції тенденції сьогодення під час короткострокового прогнозування є найпоширенішими з усієї сукупності методів прогнозування. Зумовлено це високим рівнем розробленості методичного апарату, відносно нескладним інструментарієм дослідження, швидкістю розрахунків в оперативному режимі часу. На основі методу екстраполяції підприємство може здійснити прогноз фінансових результатів на найближчий період, що має велике значення для стратегічного планування розвитку підприємств.

Список використаних джерел:

1. Вахович І.М. До питання управління фінансово-економічними результатами підприємства / І.М. Вахович, Ю.В. Волинчук // Економічний форум. – 2015. – № 3. – С. 125.
2. Колота Ю.Ю. Розвиток фінансів в умовах хаотично структурованої економіки: V Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених та студентів: тези доповідей, Дніпропетровськ, 18 березня 2015 р. / за заг. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Університет Альфреда Нобеля, 2015. – С. 21.
3. Котвіцький О. Дослідження економічної сутності поняття «рентабельність» / О. Котвіцький // Матеріали науково-практичної конференції «Проблеми розвитку потенціалу підприємства в глобальних економічних умовах». – К.: НАУ, 2016. – С. 10.
4. Кузьменко С.В. Методи підвищення прибутковості підприємства / С.В. Кузьменко // Матеріали науково-практичної конференції «Проблеми розвитку потенціалу підприємства в глобальних економічних умовах». – К.: НАУ, 2016. – С. 11–13.
5. Линник О.І. Облік прибутку та визначення резервів забезпечення прибутковості підприємства / О.І. Линник, О.С. Задорожна // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХП»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХП». – 2015. – № 26 (1135). – С. 58.
6. Лихацька Н.С. Значення показників рентабельності для підприємства / Н.С. Лихацька // Матеріали науково-практичної конференції «Проблеми розвитку потенціалу підприємства в глобальних економічних умовах». – К.: НАУ, 2016. – С. 13.

7. Лойко В.В. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання / В.В. Лойко, Є.С. Несенюк // Міжнародний науковий вісник (International Scientific Journal). – 2015. – № 7. – С. 89.
8. Мелень О.В. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення / О.В. Мелень, Ю.Ю. Холодач // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2015. – № 25 (1134). – С. 123–126.
9. Романова Т.В. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах / Т.В. Романова, Є.О. Даровський // Ефективна економіка. – 2015. – № 4. – 13 с.
10. Чигринська О.С., Власюк Т.М. Теорія економічного аналізу: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 100 с.
11. Шляга О.В. Прибуток та рентабельність як показники ефективності виробництва / О.В. Шляга, Л.І. Шипуля // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – № 8. – С. 75.
12. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

Анотація. В статті освітлено економічне содержание категорій «доходність» і «рентабельність»; продемонстровано сучасні тенденції обсягів рівня рентабельності і убиточних підприємств в Україні. Основною ідеєю статті є пошук сучасних методів планування рівня рентабельності вітчизняних підприємств. Тема ефективного управління доходністю підприємства є важливою складовою успішної діяльності і набуває актуальності при сучасному економічному розвитку України. Якісний механізм управління прибутком забезпечує високий рівень рентабельності і розвитку підприємства.

Ключевые слова: прибутковість, рентабельність, рівень, фактори, методи планування.

Summary. The article covers the economic content of the categories "profitability"; demonstrated current trends in the level of profitability and loss-making enterprises in Ukraine. The main idea of the article is the search for modern methods of planning the level of profitability of domestic enterprises. The theme of effective management of profitability of an enterprise is an important part of successful activity and becomes actuality in contemporary economic development of Ukraine. A high-quality revenue management mechanism provides a high level of profitability and enterprise development.

Key words: profitability, level, factors, planning methods.

УДК 330.15:338.432:631.11

Кустрич Л. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту*

Уманського національного університету садівництва

Kustrich L. O.

PhD (Economics),

*Associate Professor Department of Management
Uman National University of Horticulture*

УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЮ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

MANAGEMENT OF THE SOCIAL AND ECONOMIC EFFICIENCY BY USING RESOURCE POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Анотація. У статті проведено теоретико-практичний аналіз деяких аспектів управління соціально-економічною ефективністю використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Установлено, що для оптимізації системи управління соціально-економічною ефективністю ресурсного потенціалу сільськогосподарського виробництва доцільно використовувати спеціально розроблені моделі лінійного програмування, в рішеннях яких знаходять діалектичну єдність оптимальні варіанти планів виробництва та використання ресурсного потенціалу.

Ключові слова: управління, ресурс, потенціал, соціально-економічна ефективність, сільське господарство, підприємство.

Постановка проблеми. На сучасному етапі функціонування вітчизняного сільськогосподарського сектора продовжують залишатися невирішеними питання ефективного використання ресурсного потенціалу у сфері

сільськогосподарського виробництва, виходячи з принципів моделі постіндустріального інформаційного суспільства. У зв'язку з цим особливо актуальним є дослідження питання щодо методики управління соціально-економіч-